

**Інструкційно-методичні рекомендації щодо вивчення
трудового навчання та предмета «Технології»
у 2016/2017 навчальному році**

***Олена Бащенко,**
завідувач відділу методики
викладання трудового навчання й
технологій КВНЗ КОР «Академія
неперервної освіти»*

Організація викладання трудового навчання. У 2016/2017 н.р. трудове навчання буде викладатися за різними навчальними планами:

– у **5-7 класах** – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня, затвердженими наказом МОНмолодьспорт України від 03.04.2012 № 409, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 29.03.2014 № 664;

– **8-9 класах** – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженими наказом МОНмолодьспорт України від 23.02.2004 № 142, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 05.02.2009 № 66;

– у **10-11 класах** – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 № 834, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 29.05.2014 № 637.

Відповідно до вищезазначених Типових навчальних планів кількість годин на вивчення трудового навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (крім спеціалізованих шкіл) у новому навчальному році представлено у *таблиці 1*.

Таблиця 1

**Кількість годин на викладання трудового навчання
у загальноосвітніх навчальних закладах**

Предмет	Класи						
	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й	10-й	11-й
	Кількість годин						
Трудове навчання	2	2	1	1	1	-	-
Технології	-	-	-	-	-	1	1

Кількість годин на вивчення навчального предмета може збільшуватись за рахунок часу варіативної складової навчальних планів

передбаченої на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. Також за рахунок варіативної складової можна впроваджувати курси за вибором технологічного спрямування.

Змістове наповнення навчального предмета «Технічна творчість» (для спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням предметів технічного (інженерного) циклу) може здійснюватися за рахунок курсів за вибором відповідного спрямування.

У 7-8 класах спеціалізованих шкіл на вивчення предмета відводиться 1 год. на тиждень.

Навчання хлопців і дівчат на уроках трудового навчання має відбуватися окремо. Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.02. р. №128, і відбувається за наявності в класі більше 27 учнів для міських шкіл та більше 25 для сільських.

Якщо кількість учнів у класі не дає змоги здійснити поділ на групи на гендерній основі, можна скористатись іншими варіантами формування груп:

- з паралельних класів;
- формування змішаної групи хлопців і дівчат;
- поділ на групи за рахунок варіативної частини навчального плану.

Програмно-методичне забезпечення вивчення трудового навчання

Вивчення трудового навчання у 5-8-х класах. Реалізація змісту трудового навчання у 5-8-х класах забезпечується навчальною програмою «Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Обов'язкова для вивчення складова. Варіативна складова» (новий Державний стандарт освіти) за редакцією В. К. Сидоренка, яка має гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України» (від 29.05.2015 № 585).

Завдяки своїй спрямованості на реалізацію принципу варіативності програма дозволяє планувати навчальний матеріал відповідно до матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчального процесу, віково-статевих особливостей учнів та їхніх інтересів. Вона містить **обов'язкову** для вивчення складову та **варіативну** складову.

Обов'язкова для вивчення складова обирається школою із запропонованих блоків залежно від умов поділу на групи хлопців і дівчат, кадрового забезпечення та інтересів учнів. Для 5-7 класів пропонується на вибір два блоки:

5 клас:

Блок 1. Технологія виготовлення виробів із фанери та ДВП.

Блок 2. Технологія виготовлення виробів з аплікацією.

6 клас:

Блок 1. Технологія виготовлення виробів із тонко листового металу та дроту.

Блок 2. Технологія виготовлення вишитих виробів.

7 клас:

Блок 1. Технологія виготовлення виробів із деревини.

Блок 2. Технологія виготовлення виробів, в'язаних гачком.

Кожен блок складається з чотирьох розділів:

- Основи матеріалознавства.
- Технологія виготовлення виробів.
- Основи техніки, технологій і проектування.
- Технологія побутової діяльності.

Під час вивчення *розділу «Основи матеріалознавства»* учні ознайомляться з тими матеріалами та їх властивостями, які будуть використовувати в роботі під час освоєння обраного блоку.

Розділ «Технологія виготовлення виробів» є основним у кожному блоці. Під час його вивчення учні ознайомлюються з послідовністю виготовлення виробу, операціями, інструментами, пристосуваннями, які при цьому застосовуються, виготовляють виріб.

Розділ «Основи техніки, технологій і проектування» ознайомлює учнів із технікою, механізмами, машинами, сучасними технологіями та процесами. У цьому розділі також передбачено вивчення основ проектної діяльності, яка буде впроваджуватися при вивченні варіативних модулів. Тему «Основи проектної діяльності» доцільно вивчати за двома варіантами:

1) останньою темою обов'язкової для вивчення складової, після якої відразу планується вивчення варіативних модулів;

2) під час освоєння варіативних модулів.

Для набуття учнями корисних навичок програмою передбачено *розділ «Технологія побутової діяльності»*. Особливість цього розділу полягає в тому, що його можна вивчати в будь-який час (на початку вивчення курсу, після вивчення базового блоку, у кінці вивчення курсу), не порушуючи при цьому календарний план. Але слід зазначити, що розділи «Основи матеріалознавства», «Технологія виготовлення виробів» та «Основи техніки, технологій і проектування» викладаються в послідовності, зазначеній у програмі.

Порядок вивчення розділів і тем обов'язкової для вивчення складової визначено навчальною програмою.

5 клас	
Обов'язкова для вивчення складова. Обирається один блок (26 год.)	
1. Технологія виготовлення виробів із фанери та ДВП (26 год.)	2. Технологія виготовлення виробів з аплікацією (26 год.)
Варіативна складова. Два модулі (40 год.)	
Варіативний модуль 1 (20 год.)	
Варіативний модуль 2 (20 год.)	
Резерв часу (4 год.)	

6 клас	
Обов'язкова для вивчення складова. Обирається один блок (26 год.)	
1. Технологія виготовлення виробів із тонколистового металу та дроту (26 год.)	2. Технологія виготовлення виробів (26 год.)
Варіативна складова. Два модулі (40 год.)	
Варіативний модуль 1 (20 год.)	
Варіативний модуль 2 (20 год.)	
Резерв часу (4 год.)	

7 клас	
Обов'язкова для вивчення складова. Обирається один блок (16 год.)	
1. Технологія виготовлення виробів із деревини (16 год.)	2. Технологія виготовлення виробів, в'язаних гачком (16 год.)
Варіативна складова (16 год.)	
Варіативний модуль (16 год.)	
Резерв часу (3 год.)	

8 клас		
Обов'язкова для вивчення складова Опирається на один блок (16 год.)		
Блок 1. Технологія виготовлення виробів із сортового прокату та листового	Блок 2. Технологія виготовлення швейних виробів (16 год.)	Блок 3. Технологія виготовлення виробів інтер'єрного призначення

металу (16 год.)		(16 год.)
Варіативна складова. Один модуль (16 год)		
Варіативний модуль (16 год.)		
Резерв часу (3 год.)		

Варіативна складова програми для 5-6 класів складається із 22 модулів. Нижче поданий перелік модулів, які пропонуються для вивчення (*напівжирним шрифтом виділені назви модулів, яких не було у новій редакції Програми трудового навчання для 5-9 класів*).

1. Технологія виготовлення народної ляльки.
2. Технологія виготовлення м'якої іграшки.
3. Технологія виготовлення виробів, оздоблених об'ємною аплікацією.
4. Технологія виготовлення вишитих виробів.
5. Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом).
6. Технологія плетіння з бісеру.
7. Технологія виготовлення виробів із бісеру на дротяній основі.
8. Технологія виготовлення писанки.
9. Технологія приготування страв.
10. Технологія виготовлення виробів, оздоблених аплікацією з природних матеріалів.
11. Технологія вирощування рослин (квітів) та догляд за ними.
12. Технологія догляду за тваринами.
13. Технологія виготовлення дерев'яної іграшки.
14. Технологія виготовлення сувенірів із деревних матеріалів.
15. Технологія виготовлення виробів із деревини та деревних матеріалів (способом ажурного випилювання).
16. Технологія оздоблення виробу елементами геометричного різьблення.
17. Технологія виготовлення макетів архітектурних споруд із деревинних матеріалів.
18. Технологія виконання електротехнічних робіт.
19. Технологія оздоблення виробів художнім випалюванням.
20. Технологія виготовлення виробів із тонкого листового металу.
21. Технологія виготовлення виробів із дроту.
22. Технологія виготовлення виробів способом металопластики.

Варіативна складова програми для 7-8 класів складається із 29 модулів.

1. Технологія виготовлення виробів, в'язаних гачком.
2. Технологія виготовлення виробів, в'язаних спицями.
3. Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом).
4. Технологія оздоблення одягу.
5. Технологія виготовлення виробів у техніці «Макраме».
6. Технологія оздоблення виробів мережками.
7. Технологія оздоблення виробів гладцевими швами.
8. Технологія оздоблення виробів українською народною вишивкою.
9. Технологія оздоблення виробів вишивкою бісером.
10. Технологія виготовлення сувенірів із текстильних матеріалів.
11. Технологія ремонту та оновлення одягу.
12. Технологія виготовлення писанок.
13. Технологія приготування страв. Традиції української національної кухні.
14. Технологія заготівлі та зберігання продуктів харчування.
15. Технологія вирощування рослин та догляду за ними.
16. Технологія природного землеробства.
17. Технологія виготовлення виробів зі шкіри.
18. Технологія плетіння виробів із лози.
19. Технологія плетіння виробів із соломи.
20. Технологія виконання електротехнічних робіт.
21. Технологія оздоблення виробів із деревини геометричним різьбленням.
22. Технологія оздоблення виробів із деревини різьбленням.
23. Технологія оздоблення виробів об'ємним різьбленням.
24. Технологія оздоблення виробів інкрустацією, інтарсією.
25. Технологія оздоблення виробів із деревини мозаїкою.
26. Технологія виготовлення виробів із деревини (з використанням ручних способів обробки).
27. Технологія виготовлення виробів із деревини (способом токарної обробки).
28. Технологія виготовлення виробів із сортового прокату (з використанням ручних способів обробки).
29. Технологія виготовлення виробів із металу (способом токарної обробки).

Із зазначеного переліку для 5-6 класів слід обрати по 2 варіативні модулі, на освоєння яких відводиться по 20 годин навчального часу, а для 7-8 класів – один варіативний модуль на 16 год. Освоєння варіативних модулів відбувається за окремо розробленими програмами до них. **Будь-який варіативний модуль для 5-6 класів можна обрати лише один раз у 5 або в 6 класі, а для 7-8 класів – один раз у 7 або у 8 чи у 9 класі.**

Освоєння варіативних модулів здійснюється на основі проектно-технологічної діяльності. Варіативні модулі обираються залежно від матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчального процесу, бажання учнів, регіональних традицій.

Резерв часу, передбачений програмою, учитель може використати на підсилення окремих складових навчальної програми на свій вибір.

Результатом діяльності учнів при вивченні кожного блока обов'язкової для вивчення складової програми має бути виріб, а будь-якого варіативного модуля – проект.

Вся проектна документація (зображення виробу, розрахунок матеріалів, послідовність виготовлення тощо) **учнями 5-8 класів виконується в робочих зошитах.**

До переліку практичних робіт варто включати такі, що сприяють формуванню національно-патріотичних почуттів учнів. Зокрема, це можуть бути предмети і речі, що у своєму змісті пов'язані з народною культурою українців, а саме: виготовлення декоративно-ужиткових і ремісничих виробів, що були характерними для побуту українців.

Також це можуть бути вироби військово-патріотичного призначення (різноманітні за конструкцією та складністю виготовлення «пічки», «якорі» для пошуку розтяжок, маскувальні сітки, сумки для аптечок, рукавиці, сувеніри з патріотичною символікою тощо).

Зміни, внесені до навчальної програми. Розвантаження навчальної програми здійснювалось з позиції того, що для сучасних школярів існує потреба в формуванні відповідного досвіду використання знань й умінь для розв'язання практичних завдань, значимих для них або наближених до життя. З цією метою з програми вилучено термін «процес». Натомість основним поняттям для змісту навчальної програми залишається «технологія» як практична діяльність людини.

Важливим також було усунення матеріалу, що дублюється в програмах інших предметів. Так, у 6-му класі (1-й і 2-й блоки)

усунено часткове дублювання біологічних понять про продукти харчування, їх склад. Зміст теми спрощено і розглядається «Технологія збереження поживних речовин у продуктах харчування під час приготування їжі».

Навчальну програму зі змінами розміщено на сайті (<http://iitzo.gov.ua/serednya-osvita-navchalni-prohramy/>).

Вивчення трудового навчання у 9-х класах. Вивчення трудового навчання у 9-х класах забезпечено навчальною програмою «Трудове навчання. 5–9 класи» (нова редакція) за загальною редакцією В. М. Мадзігона, яка має гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки» (від 27.08.2010 № 1/11-8205).

Зміст навчального предмета реалізується за трьома варіантами програми:

- для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат;
- для дівчат;
- для хлопців.

Навчальна програма з трудового навчання для учнів 9-х класів побудована за модульною системою. Вона складається з інваріантних (обов'язкових), варіативних (на вибір) та базового (для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат) модулів.

Варіативні модулі обирає вчитель у залежності від матеріально-технічної бази, фахової підготовленості, регіональних традицій наповнюваності класів та бажання учнів. Розроблено окремий перелік варіативних модулів для 7-9 класів. Варіативні модулі розраховані на 16 годин кожен. Їх вивчення відбувається за окремо розробленими програмами.

Зміст трудового навчання для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат, складається лише з варіативних модулів. При цьому, учні мають освоїти базовий модуль. Наскрізними лініями, що закладені в зміст базового модуля, є:

- проектування виробів;
- конструкційні матеріали;
- основи техніки і технологій.

На освоєння навчального матеріалу, передбаченого базовим модулем, не відводиться окремих годин. Він вивчається інтегровано з вивченням варіативних модулів. Учителеві на початку навчального року слід спланувати перелік та послідовність вивчення варіативних модулів, а також розподілити навчальний матеріал, передбачений базовим модулем.

Варіативні модулі, які пропонуються для вивчення у 9 класах:

1. Проектування та виготовлення комплексного виробу.
2. Технологія оздоблення одягу.
3. Технологія писанкарства.
4. Технологія виготовлення виробів в'язаних гачком.
5. Технологія виготовлення виробів в'язаних спицями.
6. Технологія виготовлення виробів у техніці «Макраме».
7. Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом).
8. Технологія вирощування рослин та догляд за ними.
9. Технологія вишивання мережками.
10. Технологія оздоблення виробів геометричним різьбленням.
11. Технологія електротехнічних робіт.
12. Технологія заготівлі та зберігання продуктів.
13. Технологія інтарсії, інкрустації.
14. Технологія плетіння з лози.
15. Технологія мозаїки по дереву (маркетрі).
16. Технологія обробки деревини.
17. Технологія приготування страв. Традиції української національної кухні.
18. Технологія природного землеробства.
19. Технологія слюсарної обробки металів.
20. Технологія плетіння з соломи.
21. Технологія токарної обробки деревини.
22. Технологія токарної обробки металів.
23. Технологія української народної вишивки.

З метою свідомого вибору учнями профілю навчання з 8 класу запроваджується *допрофільне навчання*. У 8–9-х кл. учні повинні глибше познайомитися з різними профілями та напрямками навчання. Таке ознайомлення може здійснюватися за рахунок упровадження курсів за вибором та профорієнтаційних курсів.

Курси за вибором дають змогу учням не тільки оволодіти технологією вибору, а й апробувати різний зміст з метою самовизначення.

Іншою складовою допрофільного навчання є профорієнтаційні курси. Міністерством освіти і науки України надано гриф навчальним програмам курсів «Людина і світ професій» для учнів 8-9 класів та «Побудова кар'єри» для учнів 10-11 класів. Зазначені курси за вибором можуть бути розраховані на 9, 18, 35 і навіть 70 год. Програми курсів надруковано на сторінках фахового журналу

«Трудова підготовка в закладах освіти» та фахової газети «Трудове навчання».

Головна мета курсу «Людина і світ професій» – підготовка учнів 8-9 класів до вибору профілю навчання у старшій школі. Мета курсу реалізується у процесі виконання комплексу навчальних і виховних завдань.

Вивчення предмета «Технології» (старша школа). Змін у вивченні технологій у старшій школі у порівнянні з двома минулими роками не відбулося, тому методичні рекомендації щодо вивчення трудового навчання (технологій) у попередні роки є чинними.

Учні 10 та 11-х класів, незалежно від профілю навчання (крім технологічного) освоюють навчальний предмет «Технології» (трудове навчання) за навчальною програмою «Технології. 10-11 класи» авт.: А. І. Терещук та інші, затвердженою Міністерством освіти і науки України (наказ від 22.02.2008 № 122).

Програма має модульну структуру і складається з двох частин – інваріантної та варіативної. Основою інваріантної складової є базовий модуль «Проектні технології у перетворюючій діяльності людини». На вивчення базового модуля у 10–11-х класах відводиться по 12 годин.

Старшокласники навчаються застосовувати проектну технологію як інструмент для розв'язання проблем, що на уроках повинно бути представлено у формі творчих проектів.

Вивчення другої (варіативної) частини програми передбачається в обсязі 20 годин (один варіативний модуль). Модулі слід обирати з урахуванням побажань учнів, матеріально-технічної бази навчальних шкільних майстерень, фахової підготовки вчителя. Це дасть можливість учням, незалежно від профілю навчання, оволодіти практичними технологіями, які викликають зацікавленість.

Варіативні модулі мають засвоюватися старшокласниками через проектну діяльність, результатом якої є творчий проект.

Перелік модулів до варіативної складової програми предмета «Технології»:

І. Терещук А. І. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій: метод. посіб. для вчителів, навч. прог., варіативні модулі / А.І.Терещук, С.М. Дятленко. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 128 с.

1. Технологія бісерного плетіння на дротяній основі.
2. Технологія художнього різьблення по дереву.

3. Технологія геометричного (гострокутного) гуцельського різьблення.

4. Основи лісового господарства.

5. Технологія виготовлення макетів малих архітектурних форм.

6. Технологія вишивання технікою мережки.

7. Технологія художнього набивання на тканині.

8. Технологія плетіння спицями.

9. Технологія рельєфного різьблення.

10. Технологія розпису на склі.

11. Технологія соломо плетіння.

12. Технологія інкрустації виробів з деревини.

13. Технологія токарної обробки деревини.

14. Технологія вишивання стрічками.

П. Терещук А. І. Технології. 10–11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі / Терещук А. І., Боринець Н. І., Дятленко С. М., Сидоренко В. К., Терещук Г. В., Ходзицька І. Ю. – Кам'янець–Подільський : Аксіома, 2010. – 140 с.

1. Основи об'ємного комп'ютерного моделювання.

2. Технологія виготовлення аплікації з текстильних матеріалів та фурнітури.

3. Технологія в'язання гачком.

4. Технологія виготовлення виробів із сучасних деревинних матеріалів.

5. Технологія виготовлення дитячого одягу.

6. Технологія виготовлення листівок.

7. Технологія виготовлення м'якої іграшки.

8. Технологія виготовлення української народної ляльки-оберега.

9. Технологія виготовлення подарункових упаковок з текстильним декором.

10. Технологія виготовлення штучних квітів.

11. Технологія вишивання шовковими стрічками.

12. Технологія дизайну інтер'єру.

13. Технологія дизайну предметів інтер'єру.

14. Технологія дизайну шкільних та офісних інтер'єрів.

15. Технологія клаптикового шиття (печворк).

16. Технологія ліплення.

17. Технологія матчворку (конструювання із сірників).

18. Технологія ниткової графіки.
19. Технологія об'ємної вишивки.
20. Технологія пірографії (випалювання по деревині).
21. Технологія писанкарства.
22. Технологія ручного розпису тканин (батик).
23. Технологія ручного ткацтва.
24. Технологія хлібопекарського та кондитерського виробництва.

25. Технологія художньої обробки деревини випилюванням.

ІІІ. Боринець Н. І. Трудове навчання : Збірник варіативних модулів : Технології. 10–11 класи. / Упоряд. Л. Рак. – К. : Шк. світ, 2011. – 120 с.

1. Технологія вишивання весільних рушників.
2. Технологія вишивання сорочки.
3. Технологія вишивання бісером.
4. Технологія бісерного ткацтва.
5. Технологія деку пажу.
6. Технологія пошиття швейних виробів (із суцільнокросним рукавом, на основі нічної сорочки).
7. Технологія конструювання та моделювання швейних виробів.
8. Технологія конструювання жіночого одягу.
9. Технологія пошиття плечового виробу з капюшоном (за журнальною викройкою).
10. Технологія пошиття домашнього взуття.
11. Технологія печворку, в'язаного гачком.
12. Технологія валяння виробів.
13. Технологія мозаїки по деревині (маркетрі).
14. Технологія макетування зброї.
15. Технологія електротехнічних робіт (виготовлення електрифікованих виробів).
16. Технологія довбарства.
17. Технологія виготовлення виробів із екструдованого пінополістиролу.
18. Технологія художньої в'язі.
19. Технологія шкіряної пластики.
20. Технологія ремонту та виготовлення меблів.
21. Технологія виготовлення штучних приманок для вудіння риби.

Перелік варіативних модулів поповнився програмою

«Технологія виготовлення прикрас. Програма варіативного модуля. 10 (11) клас» (лист ППЗО № 5 від 16.12.2014.). Автори: Раїлко Людмила, Ворона Наталія (Трудове навчання. – 2015. - №1 (85). – С.15-18).

Робочий зошит учня є **обов'язковим**. Вчитель оцінює виконані завдання в зошиті вибірково.

Передбачений програмами *резервний час* учитель може використовувати **на власний розсуд** відповідно до завдань вивчення предмета в конкретних умовах: додати години на вивчення певної програмової теми для того, щоб поглибити її опрацювання, ввести до кола вивчення додатковий об'єкт праці, більше часу відводити на відпрацювання певної теми.

Профільне навчання. Європейський вибір України супроводжується усвідомленням необхідності обґрунтування та реалізації власної стратегії подальшого прогресу загалом та окремих сфер своєї життєдіяльності в контексті поступової інтеграції в європейське співтовариство в соціальному та економічному аспектах. У залежності від темпів розвитку країни кількість робітничих вакансій буде збільшуватись, а технологічний напрям профільного навчання користуватиметься значним попитом серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів як складова вибудови власної освітньої траєкторії.

Учні, які обрали **технологічний профіль**, можуть навчатись за такими спеціалізаціями (наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2008 № 893):

1. Технологія деревообробки.
2. Технологія металообробки.
3. Основи дизайну.
4. Технологія кулінарії.
5. Технологія швейної справи.
6. Технологія художньої обробки матеріалів.
7. Технологія будівництва та опоряджувальних робіт.
8. Технологія агровиробництва.
9. Основи бджільництва.
10. Технічне конструювання та моделювання.
11. Технологія української народної вишивки.
12. Матеріалознавство та технологія конструкційних матеріалів.
13. Енергетика.

14. Комп'ютерна інженерія.

15. Легка промисловість.

16. Основи телекомунікацій.

17. Агротехніка.

18. Технологія конструювання та моделювання одягу.

19. **Основи побутового обслуговування** (*лист ПТЗО № 5 від 16.12.2014.*).

За наявності відповідного грифа Міністерства освіти і науки України профільне навчання може здійснюватись за авторськими програмами з інших, не передбачених переліком, спеціалізацій.

Ключовою складовою організації профільного навчання технологічного напрямку є наявність відповідної матеріально-технічної бази. Таку базу мають міжшкільні навчально-виробничі комбінати. Тому організація профільного навчання технологічного напрямку на базі МНВК є найбільш оптимальною. Однак це не виключає можливості впровадження зазначеного напрямку на базі тих загальноосвітніх навчальних закладів, що відповідають вимогам.

Закон України «Про загальну середню освіту» відносить міжшкільні навчально-виробничі комбінати до закладів системи загальної середньої освіти й покладає на них обов'язки забезпечення потреб учнів загальноосвітніх навчальних закладів у профорієнтаційній та професійній підготовці. При впровадженні технологічного напрямку на базі МНВК загальноосвітні навчальні заклади передають у комбінати педагогічне навантаження в обсязі, передбаченому навчальними планами для забезпечення якісного оволодіння учнями обраного напрямку діяльності.

Професійна підготовка старшокласників проводиться в закладах освіти згідно з ліцензійними вимогами до зазначеного напрямку навчальної діяльності (постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 № 1380). Мережа навчальних груп визначається на основі контингенту учнів старших класів, яких направляє школа, а їх наповнення регламентується ліцензійними нормами. Випускникам, які успішно закінчили повний курс навчання з професійної підготовки, надається право складати державні іспити на присвоєння кваліфікації з видачею документа про професійну освіту єдиного державного зразка України.

Типові навчальні плани і програми з професійно-технічного навчання на базі закладів системи загальної середньої освіти для підготовки кваліфікованих робітників розроблено на основі ДС ПТО. Вони є обов'язковими для виконання всіма МНВК і загальноосвітніми

навчальними закладами, що готують кваліфікованих робітників із числа учнів 10–11-х класів.

У МНВК і ЗНЗ тривалість професійної підготовки – 350, 480, 540, 680 годин. Типові навчальні плани професійного навчання для закладів системи загальної середньої освіти узгоджені з Департаментом професійно-технічної освіти та Департаментом загальної середньої і дошкільної освіти.

Типові навчальні плани розділені на чотири групи за кількістю годин:

350 годин – 5 годин тижневих (доповнюється 1 година тижневих на профорієнтаційний курс). Виробнича практика не передбачена. Професії: водій автотранспортних засобів (категорія «С») – 350 годин; водій автотранспортних засобів (категорія «В») – 220 годин (1 рік навчання).

480 годин – 6 годин тижневих + 2 тижні виробничої практики. Професії: штукатур, II розряд; продавець із лотка на ринку.

540 годин – 6 годин тижневих + 4 тижні виробничої практики. Професії: слюсар з ремонту сільськогосподарських машин; різьбяр по дереву та бересті, II розряд; швачка I розряду, кравець II розряду; оператор комп'ютерного набору, II категорія; агент із організації туризму (18 років); вишивальниця – II розряд; манікюрниця – II розряд.

680 годин – 6 годин тижневих + 2 години за рахунок варіативної складової + 4 тижні виробничої практики. Професії: столяр будівельний, II розряд (18 років); секретар-друкарка; касир (на підприємстві, в установі, організації) (18 років); слюсар по ремонту автомобілів; молодша медична сестра по догляду за хворими (18 років); перукар – 645 годин (18 років); офіціант, III розряд (18 років); секретар керівника (на підприємстві, в установі, організації).

Орієнтовний перелік професій, за якими може здійснюватись професійна підготовка учнів у системі загальної середньої освіти за типовими навчальними планами, приведений у таблиці.

№ з/п	Код	Назва професії
1.	4112	Оператор комп'ютерного набору
2.	4115	Секретар керівника (організації, підприємства, установи)
3.	4211	Касир (на підприємстві, в установі, організації)

4.	4212	Касир (у банку)
5.	4221	Агент із організації туризму
6.	5122	Кухар
7.	5123	Офіціант
8.	5132	Молодша медична сестра з догляду за хворими
9.	5141.2	Манікюрниця
10.	5141.2	Перукар (перукар-модельєр)
11.	5220	Продавець непродовольчих товарів
12.	5220	Продавець продовольчих товарів
13.	5230	Продавець (із лотка на ринку)
14.	17122.2	Муляр
15.	7124.2	Столяр будівельний
16.	7124.2	Тесляр
17.	7129.2	Монтажник гіпсокартонних конструкцій
18.	7133.2	Штукатур
19.	7141.1	Маляр
20.	7231.2	Слюсар із ремонту автомобілів
21.	7233.1	Слюсар-ремонтник
22.	7233.2	Слюсар із ремонту сільськогосподарських машин і устаткування
23.	7331.2	Різьбяр по дереву та бересті
24.	8211.2	Токар
25.	8263.2	Вишивальниця
26.	8263.2	Швачка
27.	8322.2	Водій автотранспортних засобів кат. «В»
28.	8322.2	Водій автотранспортних засобів кат. «С, С1»
29.	8322.2	Водій мототранспортних засобів кат. «А, А1»
30.	8332.1	Тракторист
31.	5113	Екскурсовод
32.	5131	Помічник вихователя
33.	4223	Оператор поштового зв'язку
34.	4144	Діловод
35.	5131	Нянька
36.	8269.2	Квіткарка
37.	7344.1	Фотограф
38.	7324.1	Художник розмалювання по дереву
39.	5142	Покоївка

40.	6113	Озеленювач
41.	512	Економка
42.	7433.2	Кравець

